

ת"ד 13286/05/20 - מדינת ישראל נגד גומעה אל מחד

בית משפט השלום לתעבורה באשדוד

ת"ד 13286-05-20 מדינת ישראל נ' אל מחד
תיק חיצוני: 48428/2020

בפני
מאשימה
נגד
נאשם
החלטה

כבוד השופטת, סגנית הנשיא נועה חקלאי
מדינת ישראל
גומעה אל מחד

1. בפני בקשת המאשימה להתיר לה הגשת עדות הזמה.

בקשת המאשימה הועלתה בסיום חקירתו הנגדית של המומחה מטעם ההגנה.

לטענת המאשימה מומחה ההגנה לא שיתף פעולה, נמנע מלענות על שאלות שנשאל על ידי המאשימה ועל כן יש צורך בעדות הזמה.

2. ב"כ הנאשם התנגד לבקשה. לדבריו מומחה ההגנה השיב על השאלות שנשאל. לטענתו, עדותו של מומחה ההגנה לא היתה מפתיעה, בקשת ההגנה להגיש עדות הזמה היא ניסיון לעשות מקצה שיפורים, במטרה להשלים את עבודתו של הבוחן המשטרתי, ואין לאפשר זאת.

דין

המטריה המשפטית

3. סעיף 165 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב 1982 (להלן - החסד"פ) קובע כדלקמן:

"165 בית המשפט רשאי להרשות לתובע להביא ראיות לסתור טענות העולות מראיות ההגנה ואשר התובע לא יכול היה לצפותן מראש, או להוכיח עובדות שהנאשם חזר בו מהודייתו בהן לאחר סיום פרשת התביעה."

4. לתביעה תינתן האפשרות להביא ראיות נוספות כאשר התביעה לא יכולה היתה לצפות מראש ובאופן אובייקטיבי את טענות ההגנה. [ראו י. קדמי סדר הדין בפלילים חלק שני(ב) 1422; וכן ב"ש (מחוזי חיפה)

5. המבחן המקובל בפסיקת בית המשפט בעניין זה הוא מבחן הצפיות: קרי שעסקינן בטענה מפתיעה שתובע לא יכול היה לצפותה מראש.

המבחן נועד לאזן בין האינטרסים המנוגדים, מן הצד האחד להימנע מפגיעה בהגנת הנאשם באמצעות עדי הזמה [ראו בעניין זה ג. הלוי, תורת הדיון הפלילי, 821 (כרך ב, התשע"א)] ומן הצד האחר, לאפשר הגעה לחקר האמת, ומתן אפשרות למאשימה להתייחס לטענה שעולה לראשונה בפרשת הגנה ואשר דורשת התייחסות.

ראו בעניין זה דבריו של כב' הנשיא שמגר בע"פ 842/85 הרנוי נ' מדינת ישראל (12.12.88):

"השלב הדיוני, בו התבהרה כדבעי מהות טענותיו של המערער... היה שלב מאוחר בהשוואה למקובל. לו היה בית המשפט סוגר עצמו בפני הבאת ראיות... היה מוותר בכך על בירור שיפוטי נאות בנקודה המהותית והמרכזית של המשפט, על יסודה נקבעות מידת אחריותו הפלילית של המערער, וסיבת הפגיעה בקורבנותיו. **אכן אין להסכים, שההליך הפלילי יתפוך לנדנדה אין-סופית של עדויות הזמה הדדיות; אולם, מאידך גיסא, אין לקבל את המסקנה, כי שאלה כגון היעדר אחריות פלילית... המועלית בשלב מאוחר תוך כדי הליכי משפט רצח, תהיה מוכרעת על יסוד טענותיו של צד אחד בלבד, עקב הסירוב של בית המשפט לבחון את הנתונים הרלבנטיים שבידי הצד השני.** תהיה בכך עצימת עיניים שאינה ראויה לנושא ואינה מוצדקת לאור השלב בו הועלתה הטענה האמורה מטעם המערער".

6. באשר לתוכן שיצקה פסיקת בית המשפט לשאלה **מה תובע יכול היה לצפות מראש** ראו ת"פ (מחוזי חיפה) 114/01 מדינת ישראל נ' יצחק (8.5.2003):

"המבחן הראוי לבחינת סוגיה זו הוא מבחן הצפיות - הנפוץ כל כך במחוזותינו ויפה גם לעניין זה. **בשימוש במבחן הצפיות יש לשאול אם כן, האם יכלה התביעה לצפות את דרך מהלכה של ההגנה, האם הראיות שעלו מעדויות ההגנה הן ראיות שהיו צפויות לעלות - אם כפועל יוצא מהראיות שעלו בפרשת התביעה ואם בכלל. כמובן, שאין המדובר בידיעה פרטנית ומוקדנת שהרי אז היה מתייטר המשפט כשכל צד צופה מהלכו המדויק של חברו, אלא בידיעה כללית כזו המסכלת את אלמנט ההפתעה.** ראה ר"ע 178/87 - אהוד גת נ' אליהו גת. תק-על 87(2), 579 שם נאמר כי: "השופט הציב לעצמו את המבחן הנכון והמקובל כאשר הכריע בבקשה על פי אלמנט ההפתעה".

ראו גם ע"פ (עליון) 8653/10 פלונית נ' מדינת ישראל (28.7.2011):

"השאלה מה בגדר אותו מרחב ייחשב לראיה שהתובע לא יכול היה לצפותה מראש, עד כי יש בה כדי להצדיק מתן היתר להבאת ראיות נוספות מטעמו, היא שאלה פרשנית. איני סבור כי בגדריו של מקרה זה יש מקום לשרטט את גבולותיו המדויקים של מרחב זה. אומר רק כי לגישתי, אין מקום לפרש את הסעיף באופן דווקני המונע הבאת ראיות נוספות בכל מקרה

שבו קיימת אינדיקציה מסוימת מראש לסוג טענות שעתידות להיטען על-ידי הצד שכנגד. לטעמי, גם אם הנושא הכללי שבגדרו מובאות ראיות ההגנה ניתן היה לצפייה, אין לקבוע באופן קטגורי כי לא ניתן להביא ראיות לסתרון. תחת זאת, **יש לבכר מבחן נסיבתי הבוחן, בין היתר אם מידת הפרטנות שבידיעתו של התובע אכן אפשרה לו להתמודד מראש עם טענות ההגנה באופן אפקטיבי; מה היה הטעם לאי הבאת הראייה המבוקשת במועד שבו הוצגו ראיות התביעה וכיוצא באלה.** גישה זו מעניקה משקל ראוי לשאיפה להגיע לחקר האמת, גם אם יש בה כדי להאריך במידת מה את מסגרת הדיון ומשכו, כל זאת בכפוף לכך שלא ייגרם עיוות דין לנאשם".

מן הכלל אל הפרט

7. במקרה שבפני אין מדובר בנאשם שחזר מהודיה לאחר סיום פרשת ההגנה, קרי - לא מתקיים התנאי הקובע בסיפא של סעיף 165 לחסד"פ.

8. בענייננו, נשאלת השאלה האם הטענות העולות מראיות ההגנה הן כאלו אשר **התובע לא יכול היה לצפות מראש?**

9. אבחן ראשית מהן הטענות העולות מראיות ההגנה ולאחר מכן אבחן אם ניתן היה לצפות מראש.

10. הטענות העולות מעדותו של מומחה ההגנה הן שנהגת הרכב המעורב נסעה "במהירות אדירה" והיתה מחוץ לשדה הראייה של הנאשם כאשר הוא נכנס אל הצומת, ועל כן לשיטתו התאונה בלתי נמנעת (סעיף 5 עמ' 7 לחוות דעת מומחה ההגנה).

מומחה ההגנה קבע על סמך חישובים שונים את מהירויות כלי הרכב המעורבים וערך שחזור במסגרתו בחן מתי הרכב המעורב נכנס לשדה הראייה של הנאשם. בעקבות החישובים הגיע למסקנה שלא ניתן לקבוע שהרכב המעורב היה בשדה הראייה של הנאשם בעת כניסת הנאשם אל הצומת.

11. האם התובע יכול היה לצפות מראש את הטענות העולות מראיות ההגנה?

על מנת לבחון מה התובע יכול היה לצפות מראש, עיינתי תחילה בהודעתו של הנאשם במשטרה. הנאשם בחקירתו במשטרה מסר את הדברים הבאים:

"עצרתי בצומת כי ראיתי שיש לי עצור, אבל זה היה לפני שנפתח לי שדה ראייה לרכב מימין ואז התקדמתי קדימה ואז לא ראיתי אותה וכשאני כבר כמעט חציתי את הצומת היא נתנה לי מכה אחרי גלגל אחורי" (ת/8 ש' 4-6).

ובהמשך:

"רק כשהייתי בתוך הצומת כבר כמעט לפני התאונה ראיתי אותו מימין ושמעתי את הצפירה שלו **ולא יכולתי כבר למנוע את התאונה..."** (ת/8 ש' 20-21).

12. אם כן, קו ההגנה העולה מחקירתו של הנאשם הוא כי בעת הכניסה לצומת הנאשם לא ראה את הרכב המעורב, וכאשר הבחין בו לראשונה התאונה כבר בלתי נמנעת.

תובע תעבורה שעוסק בתחום התעבורה יכול היה לצפות מראש **וצריך היה לצפות** שקו ההגנה שהעלה הנאשם בחקירתו במשטרה יהיה קו ההגנה שיאמץ במהלך משפטו. אין מדובר בקו הגנה מפתיע, כי אם בקו הגנה צפוי שלא לומר ידוע מראש, קו הגנה מקובל שמועלה חדשות לבקרים בתיקי תאונות דרכים.

13. ערה אני לכך שיכול והמאשימה לא יכולה היתה לצפות מראש את האופן בו תערוך ההגנה את חישוביה, ובעניין זה יכול ויש משום הפתעה, אך כאמור, וכפי שעולה מפסיקת בתי המשפט שצוטטה לעיל, אין חובה שלמאשימה תהיה "ידיעה פרטנית וממוקדת..." [ת"פ (מחוזי חיפה) 114/01 **מדינת ישראל נ' יצחק** (8.5.2003)].

היה גם היה על המאשימה לצפות שההגנה תציג מטעמה תזה שיהיה בה כדי לתמוך בטענה שהעלה הנאשם כבר בחקירתו במשטרה כי לא יכול היה להבחין ברכב המעורב בעת שנכנס לצומת, ומשהבחין בו - התאונה בלתי נמנעת.

כשאלו הם פני הדברים, היה על המאשימה להציג מטעמה, מבעוד מועד את התזה המפלילה, קרי את התיזה לפיה הנאשם אחראי לתאונה ברשלנותו.

היה על המאשימה להיערך מבעוד מועד עם ראיות אשר יאפשרו לה להתמודד עם קו ההגנה שנחשף כבר בחקירתו של הנאשם במשטרה, גם אם היא אינה יודעת מראש באיזה אופן ההגנה תבצע את חישוביה.

14. המאשימה דאגה לכך שבחומר החקירה יהיה דוח בוחן (ת/13), הבוחן ערך צילומים רבים (ת/10), ערך סקיצה (ת/12). הבוחן מדד את שדה הראיה במקום.

דבר לא מנע מהבוחן המשטרתי לחשב את מהירויות כלי הרכב המעורבים, לבצע שחזור, או לערוך כל חישוב שימצא לנכון על פי נוסחאות המתאימות לשיטתו לנתונים, ולהציג מבעוד מועד את התאוריה שלו באופן מפורט באשר לאופן קרות התאונה, תוך התייחסות לשאלה האם הרכב המעורב היה בשדה הראיה של הנאשם במועד הרלוונטי והאם התאונה נמנעת.

דבר לא מנע מהמאשימה להצטייד מבעוד מועד בנתונים הדרושים לה כדי לתמוך בעמדתה שהנאשם יכול היה

להבחין ברכב המעורב ולמנוע התאונה.

אין זה מתפקידו של מומחה ההגנה לערוך על דוכן העדים חישובים שונים על פי נוסחאות שהמאשימה מבקשת להציג בפניו, בפרט כשהוא מאמין שהנוסחאות שמבקשת המאשימה להציג אינן מתאימות לנסיבות.

תפקידה של המאשימה להביא חישובים אלה במסגרת פרשת התביעה.

15. זאת ועוד, אילו סברה המאשימה כי חוות דעתו של מומחה ההגנה מפגיעה ודורשת עדות הזמה, מן הראוי היה לבקש זאת עוד בטרם שמיעת עדותו ולא בסיום החקירה הנגדית.

בעניין זה אין לי אלא להפנות לדברי בית המשפט המחוזי בת"פ (מחוזי חיפה) 114/01 **מדינת ישראל נ' יצחק** (8.5.2003):

"ב"כ המאשימה קיבל את חוות הדעת לידו מבעוד מועד והתכונן לחקירת העד, סבור אני כי אם מצא בחוות דעת זו פרט שהוא בר מחלוקת הראוי להתברר בפני מומחה נוסף מטעמו היה על ב"כ המאשימה להעלות טענה זו בראשית עדותו של המומחה ועוד בטרם החלה חקירתו הנגדית."

16. **מטרתה של עדות הזמה אינה לאפשר למאשימה לעשות מקצה שיפורים ולהציג חישובים נוספים שיכולה היתה להציג מבעוד מועד, ושלא מצאה בכך צורך.**

17. לפיכך, לא מצאתי כי מתקיים התנאי הקבוע בסעיף 165 לחסד"פ, קרי אינני סבורה כי הטענות העולות מראיות ההגנה הן כאלו אשר **התובע לא יכול היה לצפותן מראש.**

18. ויובהר, אין באמור לעיל כדי ללמד, ולו ברמז, שבית המשפט מאמץ את גרסת ההגנה כפי שנשמעה מפי הנאשם או את החישובים שהוצגו על ידי מומחה ההגנה. יש באמור לעיל ללמד רק דבר אחד - שקו ההגנה היה ידוע מראש, ותובע צריך היה לצפות זאת ולהביא את כלל הראיות הנדרשות לשיטתו צורך הוכחת עמדת המאשימה כבר בשלב פרשת התביעה.

19. לאור כל האמור, אינני מתירה הגשת עדות הזמה.

ניתנה היום, מוצאי שבת י"ט סיוון תשפ"ב, 18 יוני 2022,
בהעדר הצדדים.

